

1

תקע בשופר גדול לחרותנו, ושא נס לקבץ גליותינו, וקבצנו יחד מארבע פנפות הארץ: ברוך אתה יי, מקבץ נדחי עמו ישראל:

בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון. מפרש בגמ' (י"ג): [שנאמר היוצר וכו'. מפרש בגמ' (י"ג)] דה"ק היוצר רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם. ויש לשאל למה אדם נדון בר"ה יותר ממשאל ימים דבשלמא שאר דברים דהיינו תבואה ופירות האילן ומים כל אחד בזמנו נדון כדאמרין בגמ' דפסח זמן תבואה הוא ועלרת זמן פירות האילן זמן זמן גשמי שנה אבל אדם למה הוא נדון בר"ה יותר ממשאל ימים.

6
ין ה

2 אלו גלות כח:

דין ולא הוה לו חכמים כל עיקר: אד שמעון ב"ג לא הוה ימים טובים לישראל טחמישה עשר באב וכיוצא: * בשלמא זים הכפרים משום דאית ביה סליחה ומחילה זים שניתנו בו לוחה האחרונה אלא מ"ז באב מאי היא אמר רב יהודה אמר שמואל

ותירוץ דבר זה למדנו מדגרסינן בפסיקתא (כ"ג, ה) בשם רבי אליעזר בפסוק (ישעיה נ"ה, ו) דרשו ה' בהמלאו דחניא בעשרים וחמשה באלול נברא העולם ולפי זה הא דחניא בגמרא (י"ג) דרבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם על גמר ברייתו קא

מתני' בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהילים ל"ג, טו) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובחג נידונין על המים:

כרביעית גגלו בחמישית רקמו בששית עשאו גולם בשביעית וזק בו נשמה בשמינית הכניסו לגן עדן בחשיעית ולטווה בעשירית קרה בלחה עשרה נידון בשמים עשרה ילא בדימוס* אמר לו הקב"ה זה קיומן לגניך כשם שעמדה לפני דין ביום זה וילחח בדימוס כך עתידין בניך להיות עומדים לפני דין ביום זה ויולחח בדימוס וכל זה חיימתי בחדש השביעי בחדש לחדש (ויקרא כ"ג, כד) ומכאן סמך למה אדם נדון בר"ה יותר ממשאל ימים וזף בשמים יש לוח שמואל החדש הזה מאזניס (עי' ויקרא רבה כ"ג, ה) כי בו פלס ומאזני משפט לה' (משלי טו, י"א) ולפי זה הא דאמרין בספר ראוהו כ"ד (כ"ג) כמאן מללין האידנא זה היום תחלת מעשין זכרון ליום ראשון כמאן כרבי אליעזר על יצירת אדם קאמרין אבל כנ"ה באלול תחלת בריאת העולם הוא. ולכך נהגו כנרנלוגי"ה וגלילותיה להשכים באשמורת הבוקר כנ"ה באלול.

פנינו בו לוחם לפרוטת שכי' כחחו יד חסה מן הכר תחלה ושיבר את הלוחות וביח סתן את העגל וזן את המוסנים ופלה לחרום נסתהה עם שמיים זים ארבעים זים עמד בחמה דכתיב (דברים ט) וחתנפל לפני ה' ארבעים זים וארבעים לילה וארבעים זים עמד כנרנלוגי'ה חסו מ"ז כחחו עד זים הכפרים והו לה שמונים זים שנים עשרה טחמישה עשרה דהוא חסר ושלשים חלג וחמשה ועשרים חלול הרי ארבעים וחמשה דתשרי הרי שמונים זים וליל לוח (ה) השלים כנגד ליל מ"ז חחו וכלל היה כחשכניה דהא נפק ליה כבר בשנה שעלה השנה הו לה מ' אלמן לילה זים ויזק זים כשור יד סוף עשרה בתשרי ולוח זים נקבג ליום כשור להדיע מחל ויחם על הרעה אשר דבר לעשות נעשו זל כן נקבג זים כשור בעשרה בתשרי כן שחשתי: שחשתי שבעים

ע' ה'

3 ע' בראש

את כל פני האדמה: וייער יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה: ויטע יהוה אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר: ויצמח יהוה אלהים מן האדמה כל עץ נחמד למראה

7
א' ה'

ראשי שנים הם באחד בניסן ר"ה למלכים ולרגלים באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה ר' אלעזר ור"ש אומרים באחד בתשרי באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות לנביעה ולדקות באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים בחמישה עשר בו: גמ' למלכים למאי הלכתא אמר

4 א' ה' ח - ח

הוא דאמר בתשרי נברא העולם רב טרמן בר ר' יוחנן קא חזן הנהו צחק אמר ילין דכתיב טראשית השנה ועד תבואה לא כל כלי ארדית שנה טראשית השנה נדון מה דא דקדוה לחס עד תשרי כסופה ממאי דחשדי הוא דכתיב תקעו שופר ליום חמשה עשר חגנו - איודו תג שחדיש מתבססה בו הרי אומר זה ר"ה וכתוב כי חק לישראל הוא משפט לאלהים יעקב ת"ד כי חק לישראל הוא משפט לאלהי

8 ע' א' ה'

וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קודש: כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבנתם אשה ליהוה: וידבר יהוה אל משה לאמר: אך

5 א' ה' ט

עיקר האדם בין קודם גור דין בין לארץ גור דין תצא א"י יהודה משם ר"ע מפני מה אמרה תודה הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שביעית ומפני מה אמרה תודה הביאו שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שתברכו לכם פירות האילן ומפני מה אמרה תודה נסבו ט"ס בת"ג אמר הקדוש ברוך הוא נסבו לפני ט"ס בת"ג כדי שתברכו לכם גשמי שנה ואמרו לפני בראש השנה מלכיות וברונות ושופרות מלכיות כדי שתמלכנו עליכם וברונות כדי שיעלה וברונות לפני לשבת וכמה בשופר אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאומר לכם עקדת יצחק בן אברהם ונקלה אפי עליכם כאלו עקרתם עצמכם לפני (ואמר) רבי יצחק למה תוקעין כרה למה תוקעין רחמנא אמר הקדוש ברוך הוא למה מדיעין מדיעין רחמנא אמר זכרון תרונות יאלא למה תוקעין וסדיעין כשהן יושבין